

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 43/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av miljöskyddslagen och av marktäktslagen

Till miljöutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 november 2014 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av miljöskyddslagen och av marktäktslagen (RP 257/2014 rd) till miljöutskottet för beredning och bestämde samtidigt att ekonomiutskottet ska lämna utlåtande till miljöutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Oili Rahnasto, miljöministeriet
- konsultativ tjänsteman Mika Honkanen, arbets- och näringsministeriet
- professor Ari Ekroos
- direktör Aulis Rantala, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten
- direktör Raija Aaltonen, Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- expert Irina Simola, Finlands Näringsliv rf
- miljöchef Fredrik Blomfelt, Skogsindustrin rf
- direktör Eija Ehrukainen, Infra rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

De ur ekonomiutskottets synvinkel viktigaste förslagen i propositionen anknyter till utvecklingen av tillståndsprocesserna. Syftet är att göra tillståndsförfarandet för marktäkt smidigare och effektivisera handläggningen av miljötillstånd.

Utskottet menar att målen med propositionen är värda allt stöd. De går i linje med ett flertal av utskottets tidigare ställningstaganden (bl.a. EkUU 19/2014 rd, EkUB 11/2014 rd och EkUU 30/2012 rd) om bland annat behovet att slopa onödiga tillstånd, strömlinjeforma tillståndsprocesserna och i så hög grad som möjligt behandla alla tillståndsfrågor som rör ett och samma projekt enligt principen att allt ska gå att ordna på

ett ställe. Vidare har utskottet lyft fram att det vore skäl att slå fast maximitider för handläggningen av tillstånd.

Den aktuella propositionen är ett första steg i denna riktning. Förslagen minskar i någon mån antalet behövliga tillstånd och strömlinjeformar tillståndsprocesserna. De viktigaste förslagen inom ekonomiutskottets ansvarsområde gäller sammanslagningen av tillståndsförfaranden enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen, slopandet av översynsförfarandet enligt miljöskyddslagen och översynen av handläggningen av tillståndsärenden som gäller väsentlig förändring av miljötillstånden.

Sammanslagning av tillståndsförfaranden. Regeringen föreslår att separata tillståndsförfaranden enligt marktäktslagen och miljöskyddslagen som gäller samma projekt processuellt slås ihop så att man i fråga om dem följer procedurbestämmelserna i miljöskyddslagen. Samtidigt föreslås att bestämmelserna om ändringssökande harmoniseras för de sammanslagna tillstånden. Tillstånd ska kunna sökas genom en enda ansökan och verksamhetsutövaren föreslås få ett enda tillståndsbeslut. Vid behov ska också ändring i beslutet kunna sökas genom en enda besvärsskrift.

Utskottet understöder dessa ändringar. Den samlade behandlingen strömlinjeformar processerna, eliminerar dubbelarbete och ger synergieffekter som gagnar såväl den sökande som myndigheterna. En maximalt klar och enkel tillståndsprocess är till nytta också för tredje parter, eftersom de får bättre möjligheter att följa processen och vid behov påverka den. Genom att förenhetliga ändringssökandet säkerställs att projektet kan behandlas som en helhet också vid behandlingen av eventuella besvär. Reformen kan antas förkorta handläggningstiderna.

Det behövs fler motsvarande reformer. Utskottet fäster dock uppmärksamhet vid att marktäkstillstånden och miljöstillstånden också i fortsättningen ska vara tidsbundna, till skillnad från andra tillstånd enligt miljöskyddslagen (10 § i lagförslag 2). Detta ska enligt förslaget gälla trots att projekten enligt uppgift i huvudsak är långvariga (i regel 30—40 år). Ekonomiutskottet föreslår att miljöutskottet överväger om den nya huvudregeln i miljöskyddslagen (87 § i lagförslag 1) kunde tillämpas också på gemensamma tillstånd. Enligt huvudregeln gäller tillstånden tills vidare och tillstånd kan meddelas för viss tid endast av vägande skäl.

Slopande av översynsförfarandet. Regeringen föreslår att förfarandet för regelbunden översyn av tillståndsvillkoren slopas (upphävande av 71 § i lagförslag 1). Det ska ersättas med den bedömning av behovet av en ändring som görs i samband med det normala tillsynsarbetet (89 § i lagförslag 1).

Ändringen är av betydelse för såväl verksamhetsutövaren som tillståndsmyndigheten. Verksamhetsutövarna har upplevt att det nuvarande översynsförfarandet är lika tungt som en ny tillståndsprocess. Handläggningen av ändringsärenden har i vissa fall tagit flera år. Förfarandet har också krävt ansevärd resurser hos tillståndsmyndigheterna. Det har uppskattats att översynsprocesserna kommer att ta upp till cirka 60 procent av tillståndsmyndigheternas resurser inom några år. I kombination med den nämnda nya huvudregeln (87 §), enligt vilket ett tillstånd normalt gäller tills vidare, ger reformen möjlighet till en betydligt smidigare tillståndsprocess.

Det är dock inte helt givet att det i praktiken kommer att gå så. Under sakkunnigutfrågningen har tillståndsmyndigheter framfört att regleringen särskilt gällande nya projekt kan leda till att tillståndsprocessen förlängs, eftersom den sökande redan då ansökan lämnas måste kunna bedöma utsläppen och konsekvenserna betydligt mycket noggrannare än i dag. Reformen kan också leda till att antalet tillstånd för viss tid ökar.

Denna bedömning är enligt ekonomiutskottet oroväckande. Om den besannas skulle det innebära att målen med den nya regleringen motverkas. Det är därför viktigt att tillämpningen av bestämmelserna följs ingående och att det vid behov planeras nya korrigerande åtgärder.

Tillståndsförfarandet vid förändringar i verksamheten. Enligt den gällande lagen måste verksamhetsutövaren ha tillstånd för väsentliga ändringar i verksamheten (29 § i lagförslag 1). I situationer där gränsen för vad som är en väsentlig ändring överskrids ska enligt propositionen ett lättare förfarande enligt 96 § i miljöskyddslagen tillämpas. Utredningarna ska dock endast gälla de omständigheter som har förändrats i förhållande till det gällande tillståndet, och tillståndsmyndigheten har i dessa fall möjlighet att bedöma omfattningen av utredningsförfarandet i enskilda fall. Det föreslås att ett fullskaligt tillståndsförfarande ska tillämpas endast i fråga om s.k. direktivanläggningar, och också i dessa fall endast om de förändrade omständigheterna kan

medföra betydande skadeverkningar för människors hälsa eller miljön.

Utskottet understöder propositionen också på denna punkt. Den ger ett enklare och snabbare tillståndsförfarande genom att myndigheten ges rätt att anpassa de behövliga åtgärderna (remissförfarandets omfattning, information och offentliggörande av beslutet) efter ändringens betydelse. Myndigheternas resurser kan därigenom inriktas på den mest riskfyllda verksamheten. Då utredningarna endast inriktas på de väsentliga ändringarna blir utövarens verksamhet samtidigt mer förutsebar. Utskottet ser det som viktigt att det också av tillämpningspraxisen klart framgår att den nya regleringen syftar till att tillståndsprövningen i samband med ändringar i verksamheten endast ska täcka de delar av verksamhet som kan påverkas av den väsentliga ändringen, och endast de konsekvenser och risker för miljön som ändringen kan medföra. För att säkerställa att tillståndsmyndigheterna tillämpar en enhetlig praxis kan det krävas ytterligare anvisningar på denna punkt.

Elektroniskt tillståndssystem. Enligt utredning har det under utveckling varande elektroniska tillståndssystemet ännu inte kunnat tas i drift. Utskottet vill se att systemet snabbt tas i drift och vidareutvecklas.

Enligt uppgift kommer det nya systemet att vara till nytta framför allt för samarbetet mellan regionalförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna. Det är viktigt att systemet vidareutvecklas så att också kunderna kan dra nytta av det. I sin nuvarande form stöder systemet den tillståndsverksamhet som staten svarar för. Med tanke på att den största delen¹ beviljas av kommunerna, är det på längre sikt motiverat att undersöka i vilken mån också kommunernas tillståndshantering kan integreras i det elektroniska systemet.

¹ Cirka 11 000 av 18 000 tillstånd.

Avslutningsvis. Som konstaterats ovan ställer sig utskottet bakom målen med regleringen, men de faktiska konsekvenserna är ännu delvis oklara. Det är därför viktigt att noggrant följa vilka konsekvenser regleringen får för såväl verksamhetsutövarna som myndigheterna. För att reformen ska motsvara målsättningarna måste tillståndprocesserna bli smidigare och lättare samtidigt som de arbetsresurser myndigheterna lägger på tillståndshanteringen kan minskas.

De ändringar som nu föreslås är endast början på en större översyn som ska gå vidare efter nästa årsskifte. Reformarbetet måste absolut fortsätta, menar utskottet. Även om reformerna också i fortsättningen genomförs stegvis bör arbetet utgå från en övergripande vision och måluppställning. Tidigare reformer och erfarenheterna från dem kan med fördel utnyttjas som underlag för måluppställningen. Det finns rikligt med material eftersom liknande projekt pågår också i andra EU-länder (särskilt Nederländerna) och har nått längre än i Finland.

Det står klart att det fortsatta reformarbetet måste gå vidare med harmoniseringen av tillståndprocesserna och principen att kunden ska få alla tjänster över en disk. Likaså bör antalet tillståndspliktiga verksamheter ytterligare reduceras. Miljöskyddsmålen bör säkerställas med andra medel (tekniska normer, anmälningar som kräver mindre byråkrati än tillståndsförfarandena, efterkontroll) och tillståndprocesserna måste göras smidigare genom enklare förfaranden för hörande och utlåtanden, utveckling av elektroniska system och fastställande av maxtider för handläggningen av ansökningar (jfr till exempel lagen om tillhandahållande av tjänster; 1166/2009).

Ställningstagande

Ekonomiutskottet anför

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

EkUU 43/2014 rd — RP 257/2014 rd

Helsingfors den 10 december 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent
vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml
medl. Lars Erik Gästgivers /sv
Harri Jaskari /saml
Johanna Karimäki /gröna
Pia Kauma /saml
Jukka Kärnä /sd

Eero Lehti /saml (delvis)
Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vänst
Martti Mölsä /saf
Arto Pirttilahti /cent
Kaj Turunen /saf
Harry Wallin /sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.